

RÖVID KÖZLEMÉNYEK.

Expedíciók.

Grönland nyugati partjain nagyobb utazásokat tett mult nyáron Rabot Károly, ki már Lapland. tanulmányozása által is nagy érdemeket szerzett magának. Kutatásának főtárgyát a jégárak tették. Összehasonlítva Grönland belföldi jegét Lapland jégáraival, különösen a Svartis és Jökulljeld vidékiekkel, biztosan állítja, hogy ezek az utóbbiak is belföldi jegek, a Skandináviában egykor létezett jégkorszak nyomai. Jakobshaven mellett a nagy jégárnak mozgását is megfigyelte, attól a ponttól kezdve, a hol Hammer hadnagy 1878-ban ezt a jégárt megjelölte, már két kilométernél előbbre haladt. A délnyugati partvidék jégárai-ban különben alig talált ásványnyomokat. *Gy.*

Florida. J. Willcox és Angelo Heilprin 1886. év tavaszán Florida nyugati partjait kutatták át a »Wagner Free Institute of Science of Philadelphia« megbízásából. Utazásukról kiadott jelentésük alapján a következő adatokat közölhetjük.

A kutatások a földrajzi, zoologiai és geologiai tekintetben igen hiányosan ismert félsziget, nyugati partját ölelték fel, egészen a Caloosahatchie folyó torkolatáig, mintegy 3 fok szélességben. Az expedíció innen keletre nyomult, hogy az Okeechobee vadont átkutassa. A zoologiai kutatások csaknem egészen az oceáni part-faunára szoritkoztak, továbbá az Okeechobee tó állatvilágára. A geologiai viszonyok azonban alapos kutatás alá lettek véve. A part az egész terület hosszában igen alacsony, alig emelkedik 3—4 m. magasra a víztükör fölé, és az általános feltevés ellenére alkotásában jelentékeny szerepök jut többékevésbé összeálló szikláknak. Az Okeechobee tó nagy lapos, édesvizű teknőt képez, átlag 3—4 m. mélységgel; a mocsaras Okeechobee vadon a tóhoz vezető csatornával együtt sűrűn van népesítve alligatorokkal és teknősbékákkal. További faunája szegényes, s csupán Paludina és Unio fajokra szoritkozik. A flóra jellegét a szélesen elterülő vízvidéken a ciprus, borostyán és tölgy adja meg.

Fontosabb eredményeket adott a geologiai kutatás. A gas-siz és Le Conte szerint Florida főképen a Korall-padok-

nak köszönheti léteét; ellenben Heilprin úgy találta, hogy semmi sem mutat ezen elmélet helyességére, ellenben minden azt bizonyítja, hogy a félsziget növekvése az üledékképződés rendes útján történt. Florida korall-öve egy keskeny szögletre szorítkozik délen és délkeleten. Az egész terület tertiár képződmény: oligocän, miocän, pliocän és postpliocän. rendes egymásutánban következnek éjszokról délre, törési vonaluk csaknem teljesen megegyezik az Amerika atlanti partján levökével. A rétegek csaknem teljesen vízszintesen fekszenek. A félsziget emelkedése, kivált déli részein, a kitünően megtartott fossiliák és természetes fekvésük után ítélve, igen lassan ment végbe. Florida éjszaki felé nagyobbbrészt mélytengeri lerakodásnak bizonyult, míg a déli rész sekély vízben képződött. Utóbbi hosszú időn át sekélyes padot képezett, mely gazdag molluska-fauna fejlődésére adott alkalmat, mígnem ezek folytonos felhalmozódása következtében a tenger tükre fölé emelkedett. A jelenleg víz alatt levő vidék a félsziget nyugati részén, az Okeechotee-vadon a tóval együtt ezen állapotot tünteti fel a jelenben; miként a kagylók lerakodása mutatja, már a pliocän korszakban voltak édesvízfolyások még délebben is, és így szárazföld is: A mai parti fauna kétség kívül egyenes udódja a pliocän faunának, a mely szintén a miocän faunához csatlakozik.

Végül mint az anthropologusokra különösen fontos, említendő még a fossil embermaradványok lelése. Az illető csontváz a Sarasotta-öbölnél van bezárva bizonyos vastartalmú homokkőbe; mivel már régebben lett felfedezve, sajnos, hogy nagyobb részben, s közte a koponya is, hivatlan gyűjtők által lett hurczolva. Mindazonáltal sikerült Heilprinnek a csontváz által elfoglalt helyzetet világosan felismerni, és két csigolya csontot kiszabadítani, melyek minden valószínűség szerint az utolsó háti és a szomszédos csigolyák. Egészen át vannak változva limonittá. Ezen átalakulás és a lelet helyzete igen magas korra utalnak, melynek közelebbi meghatározása azonban, másnemű fossiliák hiánya folytán a kőzetben nem volt lehetséges. De azon feltevés, hogy a csontváz még a tertiár korhoz tartozik, nagy valószínűséget nyer Willcox egy későbbi lelete által, ki a csontváz közelében biztos tertiár lerakodásban durván kidolgozott cserépdarabokat talált.

Az Ararat hegycsúcsát mászta meg a múlt nyáron Markow Jenő. Társaiyal 13,000 láb magasságban töltötte el az éjts más-

nap reggel 5 órakor indulva el, délután 2 óra tájban érték el az 5171 méter magasságban fekvő csúcst. Itt 5 láb magas kögylát állítottak fel, melyet a hegy aljáról távcsövel észre lehet venni. A benszülöttek különben még most sem hiszik a »szent hegy« megmászását, mivel ősrégi hit náluk, hogy ily szentségtörés lehetetlen. Ugyancsak a hegyen érclemezés thermometert is helyezett el Markow a szentpétervári földrajzi társaság megbízásából. *Gy.*

A Saján hegységnek s különösen a legmagasabb pont, Munku-Sjardynak, továbbá a Kossogol tó környékének kikutatása végett Ignatieff gróf, Keletsziberia főkormányzója, Bobyr vezetése alatt a múlt évben külön tudományos expeditiót küldött ki. Az expeditió 1888-ban június 1-én indult el Turinból s oly gyorsan haladt előre, hogy ősz kezdetéig több mint 2500 kilométer hosszú utat tettek meg. Julius 16-án az expeditió egyik csoportja az óriási Munku-Sjardyk egyik jégárát mászta meg. Innen kezdve útjuk kizárólag teljesen ismeretlen vidéken hatolt át, hol emberek is csak elvétve laknak, egy-két burüt, kik valóban nyomorult életet folytatnak, de azért a Jenissei partjain megforduló kereskedők lehetőleg megcsalják őket. Így például egy font lőporért 20 evet- vagy menyétbőrt követelnek s igen sok hamis papír-rubelt hoznak forgalomba. A mongol vidék felé eső rész kissé népesebb. Feltűnő, hogy a Saján lejtőin igen sok a pusztuló jégár. Az egész vidék alkalmatlan a földművelésre. Az expeditió a Kossogol tavat minden irányban kikutatta. *Gy.*

Wissmann kapitány a német kormány segítségével már összeállította keletafrikai expeditiójának fehér tagjait. Hatvannál több fehér ember lesz itt, mind megannyi erőteljes testalkatu s katonailag képzett. Közöttök van Janke, a ki Jühlkével járt a Szomalai földön, midőn azt Kismayuban meggyilkolták s Dr. Schmidt geolog, ki már egyszer nagyobb tanulmányokat tett Keletafrikában. Maga Wissmann s társai csak akkor mennek Zanzibárba, ha ott a kellő számú feketéket már szerzöttették s a jelenlegi izgatottság kissé csillapult. *Gy.*

A Lukuga folyó kikutatására indult el Brazzavilleből Trivier francia utazó. A Kongón ment fel Nyangvéig s innen gondos kutatás alá veszi a Tanganyika tó nyugati partját s különösen a Lualaba és a Kongo más mellékfolyóinak felső részét. Trivier nem hiszi, hogy a Lukuga egyenesen a Tanganyika tóból ered, különösen mivel a tó színe feltűnő gyorsasággal apad, úgy hogy

a Lukugának is meg kellett volna szünnie. Hore kapitány észlelete szerint ezenkívül a Lukuga medre mocsaras s ezért a tó vizét is legalább a sziklás részig tisztátlanná kellene tennie. Trivier általában kutatni igyekszik, nem ered-e más folyó a tóból? *Gy.*

Dr. Schweinfurth, a híres utazó, tanulmányi útra indult délnyugati Arábiába. A múlt év végén indult el Adenből Hodeida felé. Szándéka Szana szomszédságában kikutatni a kevésbé ismert Menakha hegységet. Ajánló levelei vannak a török szultántól s Berlinből kapta a tudományos eszközöket. *Gy.*

A Pamir hegységen át ment jelenleg Turkesztánból Grombseffszki Dardisztánba s az Indus felső folyásához. A keleti Turkesztánban fekvő Karakul tótól éjszak felé ment át a Pamir hegységen. Eleintén az Akszu folyása mellett halad, míg az az Istykkal egyesül, de itt a taskurgáni khinai hatóságok feltartóztatták s ezért az Akszu és Vakhandarja közt levő vízvásztón ment át Baza-i-Gumbezbe, hol ismét az afghánok akarták elfogni. Ezért délkeletre fordult s az Aksai balpartján Vakhandarja felső részére ment, a hol egy afghán csapatot fogott el, kiket később, midőn a Hindukuson átment, szabadon bocsátott. A Hindukus déli oldalán az expedíció tagjai sok lovat vesztek el s ezért Grombseffszki Nagar és Hunza főnökeitől kért segítséget, melyet nem is tagadták meg. Hunzából átment a Mustagh hegységén s csomagjának egy részét a Jarkandba ömlő Tun pataknál hagyva, lement a Pillhez s azután a Jarkand folyóhoz. Innen keletre ment tovább, de újabb akadályokra találva Basrobatba ment s innen hatolt át a Mustaghata éjszakkéleti részén a Janghikissartól 60 kilométernyire, a hol már orosz területen volt. Az expedíció azonban nagy nyomoruságba jutott, élelmi szereit s más készleteit elfogytak s ezért a kashgari orosz konzulhoz fordult segítségért.

Gy.